

ФУНКЦІЇ ТА ЦІЛІ ЗМІНИ РОЗМІРУ СТАТУТНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

*Приходько І. П., д. держ. упр., професор
Горбатенко В. В, магістр МгОПз-1-19*

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Власний капітал є невід'ємною складовою частиною практично будь-якого підприємства, разом з тим, він – досить умовна величина, яка означає сукупний розмір внесених засновником або учасником коштів в момент створення товариства, наприклад, надане в натуральній формі у власність підприємствам за рахунок внесків до статутного капіталу чи в оплату акцій, оцінюють за вартістю, визначеною за домовленістю учасників.

Функції статутного капіталу, а також цілі його зменшення та збільшення у систематизованому вигляді згруповані у табл. 1.

Абсолютна та відносна величини власного капіталу підприємства залежать від фінансових можливостей підприємства та обраної політики щодо структури капіталу[1].

Таблиця 1

Функції та цілі збільшення (зменшення) статутного капіталу

Функції статутного капіталу	Цілі збільшення	Цілі зменшення
Заснування та введення підприємства в дію	Реалізація інвестиційного проекту	Згорання діяльності
Відповідальність і гарантії (забезпечення кредитоспроможності)	Виконання вимог щодо мінімального розміру статутного капіталу підприємства	Підвищення ринкового курсу корпоративних прав
Захисна функція	Проведення санації	Санація балансу (одержання санаційного прибутку)
Управління та контролю	Поглинання чи придбання контрольного пакета інших підприємств	Концентрація капіталу в руках активних власників
Фінансування та забезпечення ліквідності	Поліпшення ліквідності та платоспроможності	Приведення у відповідність обсягів власного капіталу та майна
Рекламна (репрезентативна) функція	Модернізація чи розміщення виробництва	Вирішення конфліктів між власниками
База для нарахування дивідендів	Оптимізація дивідендної політики	Проведення певної дивідендної політики

Фінансування діяльності підприємства за рахунок власного капіталу є альтернативою до залучення позичкових коштів. Основні переваги і недоліки фінансування за рахунок власного капіталу пояснюються, виходячи з його функцій, цілей збільшення та зменшення.

Важливим елементом оцінки вартості підприємства є визначення вартості капіталу, який є в його розпорядженні. Це поняття характеризує ціну залучення підприємством фінансових ресурсів. Інакше кажучи це винагорода, за яку капіталовкладники погоджуються вкладати кошти в дане підприємство.

Згідно з сучасними тенденціями в теорії та практиці фінансової діяльності вартість капіталу підприємства рекомендується розраховувати на основі використання так званої моделі середньозваженої вартості капіталу (Weighted Average Cost of Capital = WASS) [9, с. 105]:

$$WASS = \hat{E} \frac{\hat{A}}{\hat{E}} + \hat{E} \frac{\hat{A}}{\hat{E}}, \quad (1)$$

де $K_{кв}$ – очікувана ставка вартості власного капіталу; $K_{пк}$ – очікувана ставка вартості позичкового капіталу; K – сума капіталу підприємства; $ВК$ – сума власного капіталу; $ПК$ – сума позичкового капіталу[2].

Середньозважена вартість капіталу показує середню дохідність, якої очікують (вимагають) капіталовкладники (власники та кредитори), вкладаючи кошти в підприємство. Вона залежить від структури капіталу, а також ціни залучення капіталу від власників та кредиторів. Зазначену модель можна деталізувати, виокремивши власний і позиковий капітал. Зокрема, вартість власного капіталу можна розрахувати в розрізі капіталу, залученого в результаті емісії простих і привілейованих акцій, реінвестованого прибутку тощо. Позиковий капітал можна поділити на короткострокові та довгострокові банківські позички, комерційні позики, облігаційні позички та інші[3].

Отже, статутний капітал є невід’ємною складовою частиною практично будь-якого підприємства, разом з тим, він – досить умовна величина, яка означає сукупний розмір внесених засновником або учасником коштів в момент створення товариства, наприклад, надане в натуральній формі у власність підприємства за рахунок внесків до статутного капіталу чи в оплату акцій, оцінюють за вартістю, визначеною за домовленістю учасників. Через деякий період часу, кошти, внесені до статутного капіталу, можуть бути як примножені, так і втрачені повністю або частково. Тому об’єктивною оцінкою будь-якого підприємства є не розмір його статутного капіталу, а кошти чистих активів. До того ж сам по собі розмір не може ніяким чином гарантувати права кредиторів на майно підприємства.

Література

1. Поліщук І. Р. Статутний капітал як об’єкт бухгалтерського обліку // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. – 2015 – № 3 (73). – С. 98-101.
2. Поліщук І. Р. Сучасні підходи до контролю операцій з формування та змін статутного капіталу // Економіка: проблеми теорії і практики. Збірник наукових праць. Випуск 191. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2018 – С. 1067-1072.
3. Прокопенко В. Формування та внески до статутного капіталу: облікові особливості // Все про бухгалтерський облік. – 2019. – № 55. – С.27-38.